

теріальній допомозі. Якщо в шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, то в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса. Також шлюбний договір може передбачати припинення права на утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової (грошової) компенсації.

Сам по собі факт поділу майна за шлюбним договором у нерівних частках чи визначення певного правового режиму майна не вважають надзвичайно невігідним для когось із подружжя, оскільки в цьому полягає особливість шлюбного договору.

Список використаних джерел

1. Жилінкова І.В. Шлюбний контракт: чинне законодавство та перспективи його розвитку. *Право України*. 2000. № 6. С. 108-111.
2. Олійник О.С. Шлюбний договір: порівняльно-правовий аналіз законодавства різних правових систем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2009. 20 с.
3. Сімейний кодекс України № 2947 – III: станом на 10 квітня 2008 р. Верховна Рада України. Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2008. 205 с.
4. Фурса С.Я. Нотаріальний процес. Теоретичні основи: монографія. Київ: Істина, 2003. С. 252-260.

Захарків Д.М.

*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор права Українського
вільного університету, завідувач кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук М.В.*

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Сприйняття принципу «верховенство права» домінує в сучасній українській науці про право. У ньому віддзеркалюється спосіб мислення, сформований усім попереднім періодом нашого суспільного буття. У цьому плані, М. Кравчук звертає увагу, що «Принципи є нормативними основами права (позитивними зобов'язаннями), що покладені в його зміст, виступають як орієнтири його формування, відображають його сутність і основні зв'язки, які реально існують у правовій системі. У принципах права зосереджений світовий досвід цивілізації. Тому принципи права можна назвати ціннісним стрижнем правової матерії, своєрідним «вищим правом» [5, с. 96].

Сприйняття принципу «верховенства права», очевидно, слід розуміти як такий, що забезпечує будь-якому «нормативно-правовому актові» вище (чи найвище) положення в системі ієрархії нормативно-правових актів. Безперечно, в наш час це видається алогічним [11, с.134].

Усе частіше цей принцип права фіксується у національних конституціях держав та їх законах, ним активно користуються та нього посиляються міжнародні і національні суди [1, с. 12]. Застосування верховенства права

стало одним із найактуальніших предметів наукових дискусій; до його проблем все частіше звертаються не лише правники, а й політологи, філософи, соціологи, представники інших галузей гуманітарного знання.

Крім того, більшість промов політичних та громадських діячів, програми численних політичних партій та інформація ЗМІ, особливо у світлі останніх подій, не обходиться без згадування цього принципу [8, с. 228].

Отож, перед тим, як перейти до реалізації принципу «верховенства права», необхідно з'ясувати його зміст. У теоретичному відношенні вказаний принцип можна розглядати у двох аспектах, на них звертає увагу, зокрема, М. Кравчук, який підкреслив: по-перше, у широкому розумінні «як принцип правової організації державної влади у суспільстві в цілому, тобто «верховенства права над державою», коли він практично ототожнюється із засадами правової державності [5, с.100].

По-друге, у вузькому контексті співвідношенні права і закону в регулюванні суспільних відносин у сенсі «верховенства права над законом» [7, с. 20]. Саме на такий підхід орієнтує ст. 8 Конституції України, яка закріплює визнання і дію принципу «верховенства права», де під його змістом розуміють: по-перше, «Конституція України має найвищу силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй»; по-друге, «норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується» [1, с. 8].

З цього приводу М. Кравчук зазначив, що підтверджено й іншими вченими, «верховенство права» включає формальну законність, демократію та індивідуальні права. Він охоплює корпус фундаментальних принципів і цінностей, які разом надають законному порядку певної єдності і стабільності. Цей базовий принцип – це поєднання стандартів, очікувань і прагнень, які вбирають у себе традиційні уявлення про індивідуальну свободу, і природну справедливість й чесність у відносинах уряду і громадян» [5, с.101].

Зазначимо, що не в усіх випадках право і закон є тотожними, тому доцільно розмежовувати ці два підходи. Зауважимо, що «верховенство права» в залежності від аспекту застосування (як ідея, доктрина, концепція, цей правовий принцип), має різну сутність, однак і відмінний зміст від принципу «верховенства закону» [5, с. 34-35].

Особливість принципу «верховенства права» – це належність його до природного права, а принцип «верховенство закону» – ключова властивість, засада позитивного (нормативного) права. На думку більшості науковців «принцип верховенства права» не підміняє та не скасовує «принцип законності», а тільки поглиблює, розширює його вимоги до дотримання власне правового («органічного», «ідеального») змісту права [3, с. 2].

Що стосується реалізації цього принципу, то можна припустити, що «верховенство права» може проявлятися у національній правовій системі, зокрема, такими основними шляхами: через «верховенство закону», який відповідає вимогам природного права. Тобто «верховенство права» проявляється через верховенство правового закону. У таких випадках цей принцип опосередковується через дію верховенства закону; через практику правотворчості та тлумачення права, в результаті якої позитивне право, що не відповідає вимогам природного права корегується компетентними державними

органами. Наприклад, певний акт законодавства – з метою забезпечення його відповідності «верховенству права» скасовується, змінюється, доповнюється; пропонується адекватне офіційне тлумачення цього акту. У зазначених випадках ключовий принцип підпорядковує собі дію принцип «верховенства закону» [6, с.163].

Також, «правовий принцип може впроваджуватися через належну правозастосовчу діяльність, яка здійснюється відповідно до вимог саме природного права, за умови, що позитивне право не пропонує однозначного вирішення правової ситуації [9, с. 152] .

Зауважимо, що на сьогодні реалізація принципу «верховенства права» не відповідає Конституції та законам України [4, с.40]. Вона викликана цілою низкою проблем, котрі існують в усіх органах влади . Основними причинами є: корумпованість влади; кругова порука; некомпетентність державних службовців. Чинна влада, або як по іншому її можна назвати “Слуги народу” планує цілу низку серйозних реформ, нам тільки залишається побажати їм успіху та здійснення їхніх намірів на цьому тернистому шляху.

Отже, на підставі вище викладеного констатуємо, що «верховенство права» є головним принципом, який визначає вимоги до суспільних інститутів з метою забезпечення природних прав і свобод людини. Цей принцип має застосовуватися в усіх сферах державного і суспільного життя, а особливо в діяльності апарату державної влади, оскільки саме його виконання забезпечує практичну реалізацію прав і свобод людини, безпосередньо гарантує невід’ємні природні права людини.

Тож-бо, «верховенство права» означає панування права в усіх соціальних процесах: політиці, економіці, ідеології, над усіма її структурними елементами державного механізму, діяльність яких спрямована на формування і забезпечення правової держави.

Отже, впровадження принципу «верховенство права» в правове життя українців є ключовим завданням всього суспільства України, в першу чергу державного проводу.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року, із наступними змінами та доповненнями станом на 2016 рік. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://blatwalm.com/afu.php?zoneid=2480991> (дата звернення: 16.09.2019).
2. Багрій Т.Я. Принципи верховенства права як умова розвитку сучасного українського конституціоналізму. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. №2(2). С. 44-51.
3. Зеленський С.М. Утвердження принципів верховенства права і законності у кримінальному судочинстві України. *Часопис Національного університету «Острозька Академія». Серія «Право»*. 2012, №2(6). С. 1-13.
4. Козюбра М.І. Верховенство права і Україна. *Право України*. 2019, №1-2. С.30-64.
5. Кравчук М.В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти): [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] 2-ге вид., змін. і доп. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 420 с..
6. Потильчак О.І. Реалізація принципу верховенства права у рішеннях верховного суду України. *Вісник Академії Адвокатури України*. 2017. С. 162-164.

7. Рабінович П. Верховенство права як соціально-природній феномен(контури ідеалу). *Право України*. 2016. №3. С.19-23.
8. Скакун О.Ф. Теорія права і держави. *підруч.* 2-ге видання. Алерта, 2011. 520 с.
9. Трихліб К.О. Верховенство права: сучасні інтерпретації. Наукові записки Таврійського Національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія: «Юридичні науки». 2013. Том. 26 (65), №2-1 (Ч.1.). С. 152-163.
10. Цвік М.В. Загальна теорія держави і права: [підруч. для студ. вищих навч. закл.: Право. 2017. С. 584.
11. Головатий С. П. Верховенство права: український досвід. У 3-х т. Київ: Фенікс, 2006. Т. 3. 1747 с.

Зиско В.А.
*студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.пед.н., професор
кафедри інформаційної та
соціокультурної діяльності ТНЕУ
Щербяк Ю.А.*

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Світовий досвід комунікативної, інформаційної діяльності ґрунтується на нормах, правилах, законодавчих актах, які гарантують певні свободи: слова, права людини на отримання інформації, свободу висловлювань. Зокрема, це стосується зв'язків з громадськістю, засобів масової інформації, прозорості і відкритості діяльності органів влади, свободи висловлювань, політичної думки, відносин між організаціями, формування довіри до влади, процесів взаємодії влади і суспільства, стилю державно-управлінської діяльності тощо. У цьому контексті виокремлюються акти прямої і акти непрямої дії. З останніх привертають увагу міжнародні кодекси щодо правил організації зв'язків з громадськістю, які діють протягом десятиліть. Це стосується, у першу чергу, громадських організацій.

Так, Міжнародної Асоціації із зв'язків з громадськістю (IPRA) констатує, що головними засадами такої діяльності є: сприяння досягненню моральних і культурних умов, дозволяючи людям досягти повного розвитку і користуватись наданими їм правами відповідно до Всесвітньої декларації прав людини; надання можливості кожному членові групи відчуття перебування у центрі подій; допомога у процесі усвідомлення власної причетності й відповідальності, солідарності з іншими членами групи [1].

Важливе місце в системі взаємодії влади з громадськістю і в комунікативній діяльності суб'єктів державного управління посідає Закон України „Про інформацію” [3]. У цьому законі констатується, що інформація – це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються в суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі. Ст. 2 регламентує правові основи одержання інформації: „Закон